

FIȘA DISCIPLINEI LLL6122

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Babeș-Bolyai"
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Limbi și literaturi clasice
1.4 Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5 Ciclul de studii	Nivel licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Filologie clasică / licențiat în filologie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LLL6122 Limba latină medievală / Literatura latină medievală							
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. dr. Vasile RUS							
2.3 Titularul activităților de seminar/ laborator/ proiect	Lect. dr. Iulian DAMIAN							
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	6	2.6 Tipul de evaluare	C	2.7 Regimul disciplinei	Conținut ²⁾	DS
							Obligativitate ³⁾	DOpt

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	5	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/c.p	3 (2+1)
3.4 Total ore din planul de învățământ	60	Din care: 3.5 curs	24	3.6 seminar/c.p.	36
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități: pregătirea de planșe paleografice					17
3.7 Total ore studiu individual	96				
3.8 Total ore pe semestru	156				
3.9 Numărul de credite	6				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• sală de curs
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului/c.p.	• sală de curs/seminar/c.p.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C1 Utilizarea adecvata a conceptelor în studiul lingvisticii generale, al teoriei literaturii și al literaturii universale și comparate.</p> <p>C2 Comunicarea eficientă, scrisă și orală, în limba română și interpretarea de texte din limbile clasice / moderne.</p> <p>C3 Descrierea sistemului gramatical și lexical al limbilor clasice și utilizarea lui în traducerea textelor antice eline și latine din diferite epoci.</p>
Competențe transversale	CT1 Utilizarea componentelor domeniului limbă și literatură în deplină concordanță cu etica profesională.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<p>Segmentul dedicat limbii din cursul opțional își propune să familiarizeze studenții anului al treilea care studiază limbile clasice, într-o formă lapidară și practică, bazată pe deducerea faptelor de gramatică latină din texte reprezentative medievale, atât documentare cât și literare, cu structurile particulare ale latinei medievale.</p> <p>Secțiunea de curs dedicată literaturii este concepută ca o introducere în literatura medievală, urmărind familiarizarea studenților cu câteva dintre temele și genurile literare. Ținând cont de îndelungata extensie temporală a perioadei medievale (sec. VI-XV), precum și aria geografică vastă în care formele literaturii latine au influențat literaturile europene, s-a preferat selectarea unor autori și lucrări mai reprezentative spațiului românesc și cu precădere transilvan, obiectivul fiind acela de a racorda creația literară regională între genurile, curente și transformările literaturii latine Evului mediu târziu (secolele XI-XV). Literatura filosofico-teologică e abordată prin prisma tratatului lui Gerard de Cénac, formele narațiunii istorice influențate de scolastica universitară a secolului al XIII-lea prin lucrarea canonicului orădean Rogierius de Apulia <i>Carmen miserabile</i>; literatura devoțională, cu accente mistice și milenariste, dar în care se regăsesc și elemente istorico-culturale imediate, prin tratatul sebeșanului Georgius de Hungaria. Pătrunderea formelor umanismului în Europa Centrală și Orientală vor fi discutate pe baza fragmentelor dedicate spațiului românesc în <i>De Europa</i> a lui Enea Silvio Piccolomini. În cadrul seminariilor studenții vor recurge la cunoștințele de limbă latină dobândite în anii anteriori, prin traducerea și comentarea unor texte selectate din autorii prezentați, sau compararea textului original cu traduceri în limba română. Elementele teoretice sunt introduse treptat, în paralel cu exigențele practice impuse de abordarea seminarială a textelor medievale.</p>
7.2 Obiectivele specifice	C4 Analiza textelor literare din limbile clasice în contextul cultural și mental al epocii căreia îi aparțin, în care au fost scrise și apoi transmise pe canale culturale specifice Evului Mediu.

8. Conținuturi

Limba latină medievală		
8.1 Curs	Metode de predare	Observații

<p>I. Limba latină medievală Săptămâna 1-2: Scurtă istorie a latinei medievale – curs și seminar Bibliografie: M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999. E. LÖFSTEDT, <i>Late Latin</i>, Oslo, 1959. Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968. Cuvinte cheie: latină medievală, istorie, sfârșitul epocii imperiale, latina târzie, Galia, Charlemagne, Evul Mediu timpuriu, Italia, Africa, Spania, Britania.</p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	<p>Obligațiile studenților: să participe, să parcurgă în prealabil bibliografia indicată și să se folosească de cunoștințele lor de limbă latină clasică precum și de cele de la cursul de istoria limbii latine.</p>
<p>Săptămâna 2-3: Reforma carolingiană și latina de la nord de Alpi și de Pirinei înainte de anul 1000 – curs și seminar Bibliografie: M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999. E. LÖFSTEDT, <i>Late Latin</i>, Oslo, 1959. Ernst DIEHL, <i>Inscriptiones Latinae Christianae veteres</i>, I-III, Berlin, 1924-1930. Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965. Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968. Veikko VÄÄNÄNEN, <i>Introduction au latin vulgaire</i>, Paris, 1967². Cuvinte cheie: Alpi, Pirinei, anul 1000, reforma carolingiană, <i>versus</i>, ritm, Alcuin, Paulus Diaconus, Theodulphus.</p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Săptămâna 4-5 : Latina medievală după anul 1000 – curs și seminar Bibliografie: M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999. Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965. Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968. C. BLUME, G.M. DREVES, H. BANNISTER, <i>Analecta hymnica medii aevi</i>, I-LV, Leipzig, 1886-1922. M. BONIOLI, <i>La pronuncia del latino nelle scuole dell'Antichità al Rinascimento</i>, I, Turin, 1962. Cuvinte cheie: <i>versus</i>, <i>hymni</i>, rimă, ritm, <i>cursus planus</i>, <i>cursus tardus</i>, <i>cursus velox</i>.</p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Săptămâna 6-7: Texte. Creștinism și păgânism în Galia. O predică a lui Saint Césaire d'Arles. Rogo vos fratres ... – curs și seminar Bibliografie: M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999. Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965. Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968. Cuvinte cheie: creștinism, păgânism, Saint Césaire episcop de Arles, predică, superstiții, educație creștină.</p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Săptămâna 8-9: Două scrisori din Galia merovingiană – curs și seminar Bibliografie: M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999. Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965. Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968. E. LÖFSTEDT, <i>Syntactica</i>, Voll. I-II, Lund, 1933-1942. MIGNE, <i>Patrologiae cursus completus</i>. Series Latina. Cuvinte cheie: Saint Éloi, episcop de Noyon, Saint Didier, episcop de Cahors, Saint Ouen, episcop de Rouen, Clotaire II, Dagobert, epistole. <i>Domno semper suo ...</i>, Frodebert, episcop de Tours, epistolă ritmată : <i>Sanctorum meritis beatificando ...</i></p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Săptămâna 10-11: Cronica din Salerno. – curs și seminar Bibliografie:</p>	<p>metoda expozitivă,</p>	

<p>M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999.</p> <p>Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965.</p> <p>Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968.</p> <p>E. LÖFSTEDT, <i>Syntactica</i>, Voll. I-II, Lund, 1933-1942.</p> <p>MIGNE, <i>Patrologiae cursus completus</i>. Series Latina.</p> <p>U. WESTERBERGH, <i>Chronicon Salernitanum</i>. A Critical Edition with Studies on Literary and Historical Sources and on Language, Stockholm, 1956.</p> <p>Cuvinte cheie: Italia, Salerno, <i>chronicon</i>, călugăr anonim, 843: <i>Dum talia peracta fuissent ...</i></p> <p>Săptămâna 12: Proza ritmată și oratoria medievală – curs și seminar</p> <p>Bibliografie:</p> <p>M. GOULLET-M. PARISSE, <i>Apprendre le latin médiéval</i>, Paris, 1999.</p> <p>Christian MOHRMANN, <i>Études sur le latin des chrétiens</i>, I-III, Rome, 1958-1965.</p> <p>Dag NORBERG, <i>Manuel pratique de Latin Médiéval</i>, Paris, 1968.</p> <p>E. LÖFSTEDT, <i>Syntactica</i>, Voll. I-II, Lund, 1933-1942.</p> <p>Cuvinte cheie: proză, ritm, rimă disilabică, cursus ritmic, Henric IV, Grigore VII.</p>		dialogul	
<p>Literatura latină medievală</p> <p>8.2. Curs</p>		Metode de predare	Observații
<p>Curs + seminar – săpt.1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tematica: - Curs introductiv 1. Literatura de limbă latină în evul mediu european. Continuitate și discontinuitate cu perioada clasică. Periodizare. „Renașterile” medievale. Raportul cu creația în limba vernaculară. <p>Curs + seminar – săpt.2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tematica: - Curs introductiv 2. Genurile literare cultivate în latinitatea medievală. Lecturi clasice și tardo-antice în perioada medievală. Educația în Evul mediu. 		metoda expozitivă, dialogul	
<p>Curs + seminar – săpt.3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tematica: - Gerard de Cenad - date biografice - Prezentarea operei <i>Deliberatio Gerardi supra hymnum trium puerorum</i>. <p>Bibliografie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gerard de Cenad, <i>Deliberare asupra imnului celor trei tineri</i>, ed. bilingvă, trad. M. Ivașcu, st. introductiv C. Mesaroș, îngr. Al. Baumgarten, Iași, Polirom, 2019 (ediția de referință) - <i>Deliberatio Gerardi Moresanae ecclesiae episcopi supra hymnum trium puerorum</i>. eds. B. Karácsonyi, L. Szegfű, Szeged: Scriptum, 1999. - R. Constantinescu, <i>Gerard din Cenad: Armonia lumii sau tâlmăcire a cântării celor trei coconi către Isingrim dascălul</i>, București, Meridiane, 1984. - <i>Sancti Gerardi episcopi Chanadiensis scripta et acta hacte cum serie episcoporum Chanadiensium</i>, ed. I. Batthyány, Karlsburg: Typis Episcopilibus, 1790. - R. Cernătescu, <i>Tezaurul scufundat : din viața și opera Sf. Gerard de Cenad</i>. București : Muzeul Literaturii Române, 2014. - Ș. Turcuș, <i>Sfântul Gerard de Cenad sau despre destinul unui venețian în jurul anului 1000</i>, Ed. Carom, București, 2004. 		metoda expozitivă, dialogul	
<p>Curs + seminar – săpt.4</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comentariul filosofico-teologic în preajma anului 1000. Canoanele genului. 		metoda expozitivă, dialogul	

metoda
expozitivă,
dialogul

<p>Curs + seminar – săpt.8</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Georgius de Hungaria - date biografice și context istoric - prezentarea operei - traducerea și comentarea unui fragment din <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i> <p>Bibliografie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Georgius de Hungaria, <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i>, ed. R. Klockow, Köln – Weimar – Wien, 1993. - Georg Captivus Septemcastrensis, <i>Tratat despre obiceiurile, ceremoniile și infamia turcilor</i>, trad. de Ioana Costa, București, 2017. - <p>Curs + seminar – săpt.9</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiecții literare ale amenințării otomane și ale cruciadei târzii - stratigrafia compozițională a textului: autor și tipograf în epoca lui Guttenberg - traducerea și comentarea unui fragment din <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i> <p>Bibliografie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - Georgius de Hungaria, <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i>, ed. R. Klockow, Köln – Weimar – Wien, 1993. <p>Georg Captivus Septemcastrensis, <i>Tratat despre obiceiurile, ceremoniile și infamia turcilor</i>, trad. de Ioana Costa, București, 2017.</p>	<p>metoda expozitivă, dialogul</p> <p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Curs + seminar – săpt.10</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - medieval și modern în opera „studentului de la Sebeș”: milenarism, <i>devotio moderna</i> și influențe renașcentiste - traducerea și comentarea unui fragment din <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i> <p>Bibliografie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - Georgius de Hungaria, <i>Tractatus de moribus, conductionibus et nequicia Turcorum</i>, ed. R. Klockow, Köln – Weimar – Wien, 1993. - Georg Captivus Septemcastrensis, <i>Tratat despre obiceiurile, ceremoniile și infamia turcilor</i>, trad. de Ioana Costa, București, 2017. - 	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Curs + seminar – săpt.11</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enea Silvio Piccolomini (Pius al II-lea) - date biografice și context istoric - prezentarea operei - traducerea și comentarea unui fragment din <i>De Europa</i> <p>Bibliografie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enee Silvii Piccolominei postea Pii PP. II <i>De Europa</i>, ed. A. VAN HECK, Città del Vaticano 2001 - Pii II <i>Commentarii rerum memorabilium que temporibus suis contingerunt</i>, ed. A. VAN HECK, Città del Vaticano 1984, vols. I e II - I. M. Damian, <i>Umanesimo e Crociata nel Quattrocento</i>, Cluj-Napoca, 2017. - 	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	
<p>Curs + seminar – săpt.12</p> <p>Tematica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umanismul italian și redescoperirea literaturii geografice antice. Ptolemeu și corografiile antice. între imitație și reinterpretare - stilul comentariilor piccolominiene. Influența <i>Comentariilor</i> lui Cezar și a artei retorice ciceroniene 	<p>metoda expozitivă, dialogul</p>	

- traducerea și comentarea unui fragment din *De Europa*

Bibliografie:

- Enee Silvii Piccolominei postea Pii PP. II *De Europa*, ed. A. VAN HECK, Città del Vaticano 2001
- I. M. Damian, *Umanesimo e Crociata nel Quattrocento*, Cluj-Napoca, 2017.
-

Bibliografie generală a cursului:

I. Limba latină medievală

Albert BLAISE, *Manuel du latin chrétien*, Strasbourg, 1955.

Albert BLAISE, *Dictionnaire Latin-Français des auteurs du Moyen-Age. Lexicon Latinitatis Medii Aevi* praesertim ad res ecclesiasticas investigandas pertinens, Turnholt. Typographi Brepols Editores Pontificii, MCMLXXV (1975).

C. BLUME, G.M. DREVES, H. BANNISTER, *Analecta hymnica medii aevi*, I-LV, Leipzig, 1886-1922.

M. BONIOLI, *La pronuncia del latino nelle scuole dell'Antichità al Rinascimento*, I, Turin, 1962.

Ernst DIEHL, *Inscriptiones Latinae Christianae veteres*, I-III, Berlin, 1924-1930.

M. GOULLET-M. PARISSE, *Apprendre le latin médiéval*, Paris, 1999.

L. LEONE, *Latinità cristiana*, Lecce, 1971.

B. LÖFSTEDT, *Studien über die Sprache der langobardischen Gesetze*, Upsala, 1961.

E. LÖFSTEDT, *Late Latin*, Oslo, 1959.

E. LÖFSTEDT, *Syntactica*, Voll. I-II, Lund, 1933-1942.

MIGNE, *Patrologiae cursus completus. Series Latina*.

Christian MOHRMANN, *Études sur le latin des chrétiens*, I-III, Rome, 1958-1965.

Dag NORBERG, *Manuel pratique de Latin Médiéval*, Éditions A et J. PICARD et Cie, Paris, 1968.

H.P.V. NUNN, *An Introduction to the Study of Ecclesiastical Latin*, Oxford, 1951³ (1922¹, retip. 1963).

J. SCHRIJNEN, *I caratteri del latino cristiano antico*, trad. aggiornata a cura di S. Boscherini, con un'appendice di Chr. Mohrmann, *Dopo quarant'anni*, Bologna, 1986³ (1997¹).

Veikko VÄÄNÄNEN, *Introduction au latin vulgaire*, Paris, 1967².

E. VINEIS (ed.), *Latino volgare, latino medioevale, lingue romanze*, Pisa, 1984 (saggi di A. Vàrvaro, F. Crevatin, E. Vineis, G. Calboli).

U. WESTERBERGH, *Chronicon Salernitanum. A Critical Edition with Studies on Literary and Historical Sources and on Language*, Stockholm, 1956.

II. Literatura latină medievală

L. Alfonsi, *La letteratura latina medievale*, Milano, 1972.

E. Cizek, *Istoria literaturii latine*, vol. II, București, 1994.

Carlo Cremona, *Augustin de Hippone. Rațiune și credință*. Prezentare de cardinal Carlo Maria Martini. Traducere de Cristina Grigore, Fundația "Fiicele Sfântului Petru", București, 2003.

E. R. Curtius, *Literatura europeană și Evul Mediu latin*, București, 1970.

Anne Fremantle, *Age of Belief: The Medieval Philosophers*, Houghton Mifflin, 1955.

E. Gilson, *Filozofia în Evul Mediu*, București, 1995.

Kurt Flasch, *Augustin. Einführung in sein Denken*, Reclam, Stuttgart, 1980.

*** *Între antichitate și renaștere. Gîndirea evului mediu*, București, 1984.

Maurice Hélin, Jean Chapman Snow, *A History of Medieval Latin Literature*, W. Salloch, 1949.

Robert Thomas Lambdin-Laura Cooner Lambdin, *Encyclopedia of Medieval Literature*, Greenwood Press, 2000.

Tim William Machan, *Medieval Literature: Texts and Interpretation*, Medieval and Renaissance Texts and Studies, 1991.

John Marenbon, *Medieval Philosophy*, Routledge, 1998.

D. Negrescu, *Literatură latină. Autori creștini*, București, 1996.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se predă în alte centre universitare

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs și seminar	Corectitudinea și completitudinea cunoștințelor Gradul de asimilare a limbajului de specialitate	Colocviu	100%
10.5 Curs practic	Capacitatea de aplicare practică a cunoștințelor teoretice dobândite Criterii ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru studiul individual		
10.6 Performanța studentului în urma promovării disciplinei			
<ul style="list-style-type: none"> cunoașterea elementelor fundamentale de teorie și aplicarea lor practică 			

Data completării Semnătura titularului

de curs

21.04.2020

Semnătura titularului

de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

22.04.2020

Data avizării la

Semnătura Prodecanului

Ștampila facultății

Decanat

responsabil

29.04.2020

